

Sygn. akt III AUa 1899/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 marca 2016 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G.

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Michał Bober
Sędziowie:	SSA Małgorzata Gerszewska (spr.) SSA Grażyna Horbulewicz
Protokolant:	sekr.sądowy Wioletta Blach

po rozpoznaniu w dniu 31 marca 2016 r. w Gdańsku

sprawy T. C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o wysokość emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 24 września 2015 r., sygn. akt VII U 873/15

oddala apelację.

SSA Małgorzata Gerszewska SSA Michał Bober SSA Grażyna Horbulewicz

Sygn. akt III AUa 1899/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 23 marca 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. przyznał ubezpieczonemu T. C. prawo do emerytury od dnia 16 marca 2015 r. tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego, odmawiając jednocześnie ustalenia wysokości tej emerytury z uwzględnieniem kapitału początkowego powiększonego o wartość rekompensaty wskazując, iż ubezpieczony udowodnił jedynie 14 lat, 3 miesiące i 22 dni stażu pracy w warunkach szczególnych, zamiast wymaganych 15 lat.

Odwołanie od powyższej decyzji wywiódł ubezpieczony, wskazując, iż w trakcie zatrudnienia w K. w G. w okresie od 22 października 1968 r. do 15 października 1970 r. odbywał zasadniczą służbę wojskową, która została uwzględniona do całego zatrudnienia w w/w zakładach. Ubezpieczony dołączył do odwołania kopię książeczki wojskowej oraz wskazał na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 16 października 2013 r. II UZP 6/13 dotyczącą warunków zaliczenia

okresu zasadniczej służby wojskowej do stażu pracy w warunkach szczególnych. Wniósł o przeliczenie stażu pracy wymaganego do wyliczenia wysokości emerytury wraz z rekompensatą z uwzględnieniem okresu pełnienia zasadniczej służby wojskowej w stażu pracy w warunkach szczególnych.

W odpowiedzi na odwołanie ubezpieczonej pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie wskazując na brak podstaw do przyznania ubezpieczonemu rekompensaty w formie dodatku do kapitału początkowego, bowiem legitymuje się on jedynie 14 latami, 3 miesiącami i 22 dniami okresów pracy w warunkach szczególnych. Pozwany nie uwzględnił wnioskodawcy do w/w stażu pracy okresu zasadniczej służby wojskowej odbywanej podczas zatrudnienia w (...) powołując się na przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze tj. § 5-10 oraz art. 45 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Zdaniem pozwanego w świetle regulacji prawnej wskazanej wyżej brak jest możliwości zaliczenia do okresu pracy na kolei (pracy w szczególnych warunkach) okresu służby wojskowej.

Wyrokiem z dnia 24 września 2015 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku zmienił zaskarżoną decyzję uznając, że w wysokości należnej ubezpieczonemu emerytury uwzględnić należy rekompensatę z tytułu pracy ubezpieczonego w szczególnych warunkach w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Z ustaleń Sądu I instancji wynika, że ubezpieczony T. C., urodzony dnia (...), z zawodu blacharz przemysłowy, w dniu 18 lutego 2015 r. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniosek o emeryturę z rekompensatą. Ubezpieczony nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego, wymagany wiek do przyznania emerytury ukończył w dniu 16 marca 2015 r.

Organ emerytalny uznał za udowodniony przez ubezpieczonego łączny okres pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 14 lat, 3 miesięcy i 22 dni.

Zaskarżoną w niniejszej sprawie decyzją z dnia 23 marca 2015 r. pozwany organ emerytalny przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury od osiągnięcia wieku emerytalnego, odmawiając jednocześnie ustalenia wysokości tej emerytury z uwzględnieniem kapitału początkowego powiększonego o wartość rekompensaty - ubezpieczony udowodnił jedynie 14 lat, 3 miesiące i 22 dni stażu pracy w warunkach szczególnych, zamiast wymaganych 15 lat.

T. C. w okresie od 1 września 1963 r. do 30 kwietnia 1977 r. zatrudniony był w K.w G. (obecnie P. Spółce z o.o. w G.) kolejno na stanowiskach montera i elektromontera. Powyższy okres pracy ubezpieczonego uwzględniony został przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych do stażu pracy w warunkach szczególnych z wyłączeniem okresu pełnienia zasadniczej służby wojskowej od 22 października 1968 r. do 15 października 1970 r.

Zgodnie z art. 21 ust. 1 w zw. z art. 2 pkt 5 ustawy z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz.U.2015.965.j.t.), wskazał Sąd Okręgowy, rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat. Stosownie do art. 23 ust. 1 ustalenie rekompensaty następuje na wniosek ubezpieczonego o emeryturę. Ust. 2 ustawy stanowi, że rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, o którym mowa w przepisach art. 173 i art. 174 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Przesłankami uprawniającymi do rekompensaty są:

- 1) utrata przez ubezpieczonego możliwości przejścia na emeryturę we wcześniejszym wieku emerytalnym w związku z wygaśnięciem po dniu 31 grudnia 2008 r. - w stosunku do ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., a przed dniem 1 stycznia 1969 r. - podstawy prawnej przewidującej takie uprawnienie;
- 2) niespełnienie przez ubezpieczonego warunków uprawniających go do emerytury pomostowej
- 3) legitymowanie się przez ubezpieczonego co najmniej 15 letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów o emeryturach i rentach z FUS;

4) nieuzyskanie przez ubezpieczonego prawa do emerytury według zasad przewidzianych w ustawie o emeryturach i rentach z FUS;

Sąd przywołał wyrok Trybunału Konstytucyjnego dnia 25 listopada 2010 r. K 27/09 (OTK-A 2010, nr 9, poz. 109), w którym wskazano, iż przewidziana w ustawie o emeryturach pomostowych rekompensata, stosownie do art. 2 pkt 5 jest odszkodowaniem za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze dla osób, które rozpoczęły pracę przed 1 stycznia 1999 r. i nie nabyły prawa do emerytury pomostowej. W myśl art. 23 u.e.p., rekompensaty są przyznawane na wniosek ubezpieczonego w formie dodatku do kapitału początkowego, o którym mowa w art. 173 i art. 174 u.e.r. z FUS. Przepisy ustawy o emeryturach pomostowych obejmują wyłącznie pracowników, którzy przed 1 stycznia 1999 r. wykonywali pracę w szczególnych warunkach lub pracę w szczególnym charakterze.

Prawo do rekompensaty mają zatem osoby urodzone po 1948 r., które przed 1 stycznia 2009 r. wykonywały przez co najmniej 15 lat prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 i 33 ustawy emerytalnej. Przy ustalaniu tego okresu stosuje się zatem analogiczne zasady, jak dla wcześniejszej emerytury na podstawie art. 32 ustawy emerytalnej.

Mając na względzie powyższe rozważania na uwadze Sąd odniósł się do ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych- stosownie do treści art. 32 i 33 oraz aktu wykonawczego w tym zakresie jakim jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Stosownie do dyspozycji art. 32 ust. 1 cytowanej ustawy ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27. Dla uzyskania uprawnień do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym wymagane jest osiągnięcie wskazanego w przepisach wykonawczych wieku, a także przepracowanie określonej ilości lat w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Aktem wykonawczym, do którego odsyła ustawa o emeryturach i rentach z FUS, jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Stosownie do treści § 4 tego rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Do okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach, o których mowa w ust. 1, zalicza się także okresy pracy górniczej w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin oraz okresy zatrudnienia na kolei w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin, a także okresy pracy lub służby, o których mowa w § 5-10 9 (§ 4. ust. 3 rozporządzenia).

Okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są - zgodnie z przepisem § 2 ust 1 i 2 powołanego wyżej rozporządzenia - okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przy czym te okresy pracy stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. Prace dotychczas zaliczone do I kategorii zatrudnienia w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 4 maja 1979 r. w sprawie pierwszej kategorii

zatrudnienia (Dz. U. z 1979 r. Nr 13, poz. 86 i z 1981 r. Nr 32, poz. 186), zgodnie z § 19. ust.2 rozporządzenia uważa się za prace wykonywane w szczególnych warunkach, o których mowa w § 4.

Spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do ustalenia, czy do wymaganego 15 - letniego stażu pracy w warunkach szczególnych należy zaliczyć odwołującemu okres pełnienia służby wojskowej przypadający w okresie jego zatrudnienia w K. w G., a tym samym czy należy przyznać mu prawo do rekompensaty stanowiącej dodatek do kapitału początkowego.

W ocenie pozwanego okresy pełnienia przez ubezpieczonego zasadniczej służby wojskowej w okresie zatrudnienia na kolei nie podlegają uwzględnieniu do stażu pracy w warunkach szczególnych na zasadach określonych w cyt. rozporządzeniu, bowiem okresy te zgodnie z art. 45 ust 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS traktuje się na równi z okresami zaliczanymi do okresów zatrudnienia na kolei. Powyższe przepisy pozwalają na uwzględnienie okresu służby wojskowej jedynie do ogólnego stażu ubezpieczeniowego, nie zaś do stażu pracy w warunkach szczególnych.

Bezsporne w sprawie było, że przed rozpoczęciem odbywania służby wojskowej odwołujący był zatrudniony w K. w G., gdzie pracował od 1 września 1963 r. oraz że, po zakończeniu służby wojskowej, w przepisany termin powrócił do pracy w tym samym zakładzie pracy i pracował tam do 30 kwietnia 1977 r. Okres zatrudnienia wnioskodawcy w tym zakładzie był uznany przez ZUS jako praca w warunkach szczególnych - za wyjątkiem okresu odbywania służby wojskowej.

W dalszych rozważaniach Sąd Okręgowy przywołał szereg orzeczeń Sądu Najwyższego odnoszących się do możliwości zaliczania okresu służby wojskowej do okresu pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu § 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (przykładowo: wyrok z dnia 17 maja 2012 r. sygn. akt I UK 399/11, wyrok z dnia 24 listopada 2009 r., II UK 215/09 OSNP 2011 nr 15-16, poz. 219, wyrok z dnia 9 marca 2010 r., I UK 333/09, niepublikowany, wyrok z dnia 24 maja 2012 r., II UK 265/11, niepublikowany), uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 16 października 2013 r. II UZP 6/13 jak i wydany na kanwie w/w uchwały wyrok z dnia 8 kwietnia 2014 r. II UK 424/13 a dotyczący zaliczenia służby wojskowej pracownikowi kolei i wynikających z tego uprawnień.

Mając na uwadze przywołane wyżej stanowiska Sądu Najwyższego oraz wobec bezspornej okoliczności, iż okres zatrudnienia ubezpieczonego na kolei jest okresem pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu przepisów cytowanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów z 1983 r., Sąd Okręgowy uznał okres pełnienia przez wnioskodawcę zasadniczej służby wojskowej w czasie tego zatrudnienia jako podlegający uwzględnieniu do stażu pracy w warunkach szczególnych zgodnie z obowiązującymi wówczas przepisami ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz.U.1967.44.220) szczególnie art. 108 ustawy w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 1974 r.

Z przytoczonych wyżej przepisów wynika zasada, że pracownikowi, który we wskazanym terminie po zakończeniu służby wojskowej podjął pracę u pracodawcy, u którego był zatrudniony w chwili powołania do tej służby, okres służby podlegał wliczeniu do okresu zatrudnienia w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonania pracy w warunkach szczególnych. Ustanawiały one tzw. fikcję prawną, z której wynika, że pracownik zatrudniony w warunkach szczególnych, który po zakończeniu czynnej służby wojskowej powraca do tego zatrudnienia w przepisany terminie, zachowuje status pracownika zatrudnionego w warunkach szczególnych w rozumieniu § 2 ust. 1 rozporządzenia RM z dnia 7 lutego 1983 r. w okresie pełnienia tej służby.

Sąd Okręgowy podzielił pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w wyroku z dnia 4 grudnia 2013 r. (II UK 217/13), że pracownik zatrudniony w warunkach szczególnych, który po zakończeniu czynnej służby wojskowej powraca do tego zatrudnienia w przepisany terminie, zachowuje status pracownika zatrudnionego w warunkach szczególnych w rozumieniu § 2 ust. 1 rozporządzenia z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w okresie pełnienia tej służby. Wskazał, że w świetle przywołanych wyżej przepisów prawa oraz ugruntowanego orzecznictwa, brak jest jakichkolwiek podstaw prawnych do odmowy uwzględnienia ubezpieczonemu okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej w

okresie zatrudnienia na kolei do stażu pracy w warunkach szczególnych. Przepisy obowiązującej wówczas ustawy o powszechnym obowiązku obrony gwarantujące zaliczenie zasadniczej służby wojskowej do okresu zatrudnienia, w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem, odnoszą się do wszystkich ubezpieczonych wykonujących pracę w szczególnych warunkach, o jakiej mowa w rozporządzeniu Rady Ministrów z 1983 r. Nie znajduje zatem uzasadnienia dokonywanie przez organ rentowy w tym zakresie nieuprawnionego różnicowania uprawnień poszczególnych ubezpieczonych jedynie z uwagi na rodzaj pracy wykonywanej w warunkach szczególnych (tu pracownicy kolei).

Mając na uwadze powyższe Sąd uznał, że decyzja ZUS - w zakresie w jakim nie zaliczała do .okresu pracy w warunkach szczególnych (na kolei) okresu odbywania przez odwołującego zasadniczej służby wojskowej - jest błędna. Po doliczeniu do bezspornego okresu pracy odwołującego w warunkach szczególnych (tj. 14 lat, 3 miesiące i 22 dni) okresu odbywania służby wojskowej (od 22 października 1968 r. do 15 października 1970 r.) odwołujący spełnia warunek posiadania 15 lat pracy w warunkach szczególnych, a tym samym warunek przyznania prawa do rekompensaty z tego tytułu.

W konkluzji z przytoczonych względów Sąd Okręgowy, na podstawie przepisu art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. i cytowanych wyżej regulacji, zmienił zaskarżoną decyzję pozwanego i orzekł jak w sentencji wyroku.

Apelację od wyroku Sądu okręgowego wywiódł organ rentowy zaskarżając go w całości. Zarzucając mu naruszenie prawa materialnego - art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237, 1656) - poprzez przyjęcie, że wnioskodawca spełnia warunki niezbędne do przeliczenia kapitału początkowego o wartość rekompensaty przysługującej na podstawie w/w przepisu wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania ewentualnie,
2. uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia przez Sąd I instancji.

W ocenie organu rentowego okres odbywania zasadniczej służby wojskowej nie podlega uwzględnieniu przy ustalaniu okresu pracy w szczególnych warunkach do ustalenia prawa do rekompensaty, o której mowa w przepisach art.21 ust. 1 ustawy pomostowej, zgodnie z którym - rekompensata przysługuje ubezpieczonemu , jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS - art.32 (Dz. U. z 2014r., poz. 1440), wynoszących co najmniej 15 lat.

Pozwany wskazał dalej, że - zgodnie z art.21 ust.2 przywołanej wyżej ustawy - rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury, na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Jak wynika z akt sprawy, wnioskodawca ma 66 lat i ma już prawo do emerytury z wieku powszechnego. Do okresów pracy w szczególnych warunkach zaliczony został okres pracy na kolei 1 września 1963 r. do 21 października 1968 r. i 2 listopada 1970 r. do 30 kwietnia 1977 r. dni z wyłączeniem okresu zasadniczej służby wojskowej 22 października 1968 r. do 15 października 1970 r. oraz okresem pracy w (...) od 5 czerwca 2000 r. do 30 czerwca 2004 r. z wyłączeniem okresów zasiłków chorobowych tj.14 lat 3 miesiące i 22 dni. W związku z czym wnioskodawca nie udowodnił 15 - letniego okresu pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Organ rentowy wskazał dalej, że w art. 3 ustawy pomostowej zawierającym definicję pracy w warunkach szczególnych i pracy o szczególnym charakterze ustawodawca wskazał wyraźnie, jaką pracę należy uznać za pracę w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy pomostowej. Jest to więc praca wymieniona „stricte” w załącznikach nr 1 i 2. Z ich treści nie wynika, aby do stażu pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze zaliczać okres odbywania służby wojskowej. Brak jest zatem podstaw do uwzględnienia okresu służby wojskowej przy ustalaniu prawa wnioskodawcy do rekompensaty określonej w przepisach art.21 ustawy pomostowej.

Pozwany dodatkowo podkreślił, iż orzecznictwo sądowe, na które powołuje się Sąd w uzasadnieniu wyroku dotyczy problemu zaliczania okresów odbywania służby wojskowej do stażu pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu przepisów art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a nie w rozumieniu przepisów ustawy pomostowej.

Wskazując na powyższe organ rentowy wniósł o uwzględnienie apelacji.

W odpowiedzi na apelację ubezpieczony T. C. wniósł o jej oddalenie podkreślając, że stanowisko organu rentowego pozostaje w sprzeczności nie tylko orzecznictwem sądów przywołanym przez Sąd Okręgowy ale również z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2014 r., sygn. akt IIUK 293/13.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu nie zasługuje na uwzględnienie, nie zawiera bowiem zarzutów uzasadniających zmianę bądź uchylenie zaskarżonego wyroku.

Z niespornego stanu faktycznego wynika, że ubezpieczony T. C. uprawniony jest do emerytury w wieku powszechnym przyznanej decyzją organu rentowego z dnia 23 marca 2015 r. Wcześniej nie pobierał świadczeń emerytalnych z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

Kwestią wymagającą rozstrzygnięcia była jedynie wysokość przyznanego ubezpieczonemu świadczenia emerytalnego tzn. czy zachodzą przesłanki do przyznania mu rekompensaty, o której mowa w art. 21 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. nr 237, poz. 1656, ze zm.).

W ocenie Sądu Apelacyjnego we wskazanym zakresie Sąd Okręgowy przeprowadził stosowne postępowanie dowodowe, a w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z przepisu art. 233 k.p.c., nie popełnił też uchybień w zakresie zarówno ustalonych faktów, jak też ich kwalifikacji prawnej, które mogłyby uzasadnić ingerencję w treść zaskarżonego orzeczenia.

W konsekwencji, Sąd odwoławczy oceniając jako prawidłowe ustalenia faktyczne i rozważania prawne dokonane przez Sąd pierwszej instancji uznał je za własne, zbędnym jest zatem ich szczegółowe powtarzanie w uzasadnieniu wyroku Sądu odwoławczego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., sygn. I PKN 339/98, OSNAPiUS z 1999 r., z. 24, poz. 776).

Jak słusznie wskazał Sąd I instancji, zgodnie z regulacją zawartą w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (j.t. Dz. U. z 2015 r. poz. 965 ze zm.) rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS(czyli o pracę, o której mowa w art. 32, 33, 39, 40 i 50c ustawy), wynoszący co najmniej 15 lat. Przepis ust. 2 art. 21 cyt. ustawy stanowi z kolei, że rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Celem rekompensaty jest łagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na emeryturę z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Jego realizacja polega na zwiększeniu podstawy wymiaru emerytury z FUS, do której osoba uprawniona nabyła prawo po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego (vide komentarz do art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych Marcina Zielenieckiego).

Przepis art. 21 określa ogólne warunki do rekompensaty czyli - zgodnie z definicją legalną zamieszczoną w art. 2 pkt 5 ustawy - do odszkodowania za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub pracy o szczególnym charakterze przez osoby, które nie nabyły prawa do emerytury pomostowej (z powodu niespełnienia warunków ustawowych do nabycia tego prawa). Na charakter odszkodowawczy rekompensaty wskazał również Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 25 listopada 2010 r., K 27/09, OTK-A 2010, Nr 9, poz. 109 przywołanym przez Sąd I instancji.

W niniejszej sprawie znany przez organ rentowy okres pracy w szczególnych warunkach (na kolei) wynosi 14 lat, 3 miesiące i 22 dni. Kwestią sporną pozostawała możliwość zaliczenia do tego szczególnego stażu pracy również okresu zasadniczej służby wojskowej od 22 października 1968 r. do 15 października 1970 r. w sytuacji gdy zarówno przed powołaniem do jej odbycia jak i jej zakończeniu T. C. wykonywał pracę w warunkach szczególnych. Nie było spornym, że ubezpieczony po odbyciu zasadniczej służby wojskowej zgłosił powrót do zakładu pracy w terminie ustawowym. Zgodzić należy się zatem z Sądem Okręgowym, że okres służby wojskowej dla żołnierza zatrudnionego przed powołaniem do czynnej służby wojskowej w warunkach szczególnych (dawniej I kategorii zatrudnienia), który po zakończeniu tej służby podjął zatrudnienie w tych samych warunkach, jest nie tylko okresem służby w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ale także okresem pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu § 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych charakterze. Pogląd taki znajduje oparcie nie tylko w orzecznictwie sądów powszechnych ale i utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego (vide orzeczenia przywołane przez Sąd I instancji).

Powiększony skład Sądu Najwyższego w uchwale z dnia 16 października 2013 r., II UZP 6/13 (LEX nr 1385939) podzielił przytoczony powyżej pogląd, stwierdzając, że: „Czas zasadniczej służby wojskowej odbytej w okresie obowiązywania art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. Nr 44, poz. 220, w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 1974 r.) zalicza się - na warunkach wynikających z tego przepisu - do okresu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym (art. 184 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy emerytalnej)”.

Sąd Najwyższy wyraził m.in. pogląd, że podstawy zaliczenia okresu służby wojskowej do okresu pracy w warunkach szczególnych (szczególnym charakterze), należy poszukiwać nie tylko w przepisach normujących prawo do świadczeń, a więc obecnie w ustawie emerytalnej i rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43 ze zm.), ale w tym zakresie znajdują zastosowanie również przepisy normujące służbę wojskową, tj. ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony RP (Dz. U. Nr 44, poz. 220 ze zm.) oraz przepisy wykonawcze do niej, w tym zwłaszcza rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1968 r. w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin (Dz. U. Nr 44, poz. 318 ze zm.), które regulowało w sposób szczegółowy uprawnienia żołnierza, który w terminie 30 dni po zwolnieniu ze służby zgłosił powrót do zakładu pracy i w wyniku tego podjął w nim zatrudnienie. W myśl § 5 ust. 1 tego rozporządzenia żołnierzowi wlicza się czas odbywania służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął zatrudnienie, w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem w tym zakładzie oraz w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie. Z przepisów tych wynika, że - pod warunkiem w nim wskazanym - okres zasadniczej służby wojskowej jest okresem zatrudnienia na takich samych warunkach, jak przed powołaniem do tej służby. Jeśli było to zatrudnienie wymienione w art. 11 ust. 2 pkt 1-6 ustawy o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, to również okres służby wojskowej uważany był za takie samo zatrudnienie, a żołnierz był traktowany jak pracownik wykonujący pracę wymienioną w powołanym przepisie. Przepis art. 108 ust. 2 ustawy o powszechnym obowiązku obrony został nieznacznie zmieniony z dniem 1 stycznia 1975 r. przez art. X pkt 2 lit. c ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Przepisy wprowadzające Kodeks pracy, Dz. U. Nr 24, poz. 142 ze zm.) i zgodnie z jego nowym brzmieniem, czas odbywania zasadniczej lub okresowej służby wojskowej wliczał się pracownikowi do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu tej służby podjął on zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby. Poważniejsza zmiana nastąpiła w brzmieniu przepisów ujętym w tekście jednolitym (Dz. U. z 1979 r. Nr 18, poz. 111). Zmianie uległa numeracja poszczególnych jednostek redakcyjnych ustawy, a także brzmienie niektórych przepisów. W myśl art. 120 ust. 1, pracownikowi, który w ciągu trzydziestu dni od zwolnienia z zasadniczej lub okresowej służby wojskowej podjął pracę, czas odbywania służby wojskowej wliczał się do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął pracę, w zakresie wszelkich uprawnień wynikających z Kodeksu pracy oraz przepisów szczególnych. Jednocześnie pracownikowi, który podjął pracę lub złożył wniosek o skierowanie do pracy po upływie trzydziestu dni od zwolnienia ze służby wojskowej, czas odbywania służby wliczał się do okresu zatrudnienia tylko w zakresie wymiaru urlopu wypoczynkowego i wysokości odprawy pośmiertnej oraz uprawnień emerytalno-rentowych

(art. 120 ust. 3). (...). Pomimo kolejnych, licznych zmian redakcyjnych ustawy o powszechnym obowiązku obrony, w dalszym ciągu obowiązywało zawarte w art. 120 ust. 1 i 3 ustawy "wliczanie" okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakresie uprawnień emerytalno-rentowych. Zostało ono usunięte dopiero z dniem 21 października 2005 r. (por. wyrok SN z dnia 6 lutego 2014 r., II UK 349/12, LEX nr 1660824).

Reasumując, skoro art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych wprost odwołuje się do pojęcia okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS i jednocześnie nie ma wątpliwości, że czas zasadniczej służby wojskowej odbytej w okresie obowiązywania art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej zalicza się na warunkach wynikających z tego przepisu – spełnionych przez ubezpieczonego T. C. – do okresu pracy w szczególnych warunkach, to okres od 22 października 1968 r. do 15 października 1970 r. prawidłowo został zaliczony przez Sąd I instancji do tego stażu pracy, co oznacza, że ubezpieczony legitymuje się wszystkimi przesłankami warunkującymi przyznanie rekompensaty, o której mowa w art. 21 – 23 ustawy o emeryturach pomostowych. Dodatkowo zauważyć należy, że kwestia zaliczenia okresu służby wojskowej do stażu pracy w szczególnych warunkach warunkująca przyznanie ubezpieczonemu rekompensaty była już przedmiotem oceny tutejszego Sądu Apelacyjnego w sprawie III AUa 826/15 – Sąd Apelacyjny oddalił apelację organu rentowego. Skarga kasacyjna nie została przez pozwanego wywiedziona.

W tym stanie rzeczy, działając na podstawie art. 385 k.p.c., Sąd Apelacyjny oddalił apelację organu rentowego, jak w sentencji wyroku.

SSA Małgorzata Gerszewska SSA Michał Bober SSA Grażyna Horbulewicz